

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Naročnina znaša: celoletna 4 K, poluletna 2 K, četrtletna 1 K; posamezna šte. 10 vin.

Uredništvo in upravnništvo: Kopitarjeva ulica šte. 6

Izhaja vsak petek

Št. 51.

V Ljubljani, 17. novembra. 1916.

Leto XI.

Listnica konzorcija „N. M.“

Od zdaj dalje bomo pošiljali naš list naročnikom po pošti vsaki teden. Naš list je pridobil zadnje čase več novih naročnikov. Če se razvije močna agitacija zanj in pridobi primerno višje število naročnikov, ga bomo seveda tudi povečali. Vse naše naročnike in prijatelje obozarjamo, da se prične decembra novi letnik našega lista: v dvanajsto leto vstopamo. List se je priljubil in udomačil. Ne mi, naši prijatelji pravijo, da bi ga bilo škoda in da bi nastala vrzel, če bi prenehal. Ozirajoč se na to, da je list potreben, ker smo si pridobili tudi novih, idealnih in spretnih požrtvovalnih sotrudnikov; smo rekli: list naj izhaja naprej in brani v prvi vrsti in pred vsem koristi slovenske kat. demokrat. delavske organizacije, za to je bil ustanovljen, a poleg tega bodi zvesti čuvaj naših temeljnih katoliških načel krščanske ljubezni, pravice in čednosti, kar je zdaj morebiti bolj kot kdajkoli prej potrebno, ker vojska je žal marsikomu naše načelne pojme zbledla; neizprosno bo pa tudi branil koristi našega malega in hrabrega naroda. To je naš, recimo, generalnoštabni načrt v kratkih potezah narisani. Držali se ga bomo pošteno in možato, a tudi neizprosno odločno.

Če bo potrebno, bomo odločno nastopili za združitev in žilavo organizacijo katoliško narodno demokratično mislečih Slovencev.

Kdor more, naj pridobi našemu listu inserate. Finančni minister našega konzorcija pravi, da inseratov ne more dobiti: delavske naše organizacije in prijatelji lista: gonja po inseratih, kajne, je odiozna, a potrebna. Vsakemu, ki nam kak inserat preskrbi, bomo odkrito hvaležni.

Bog daj obilo sreče naši sveti stvarni, nam pa poguma, neustrašenosti in modrosti, da bo naš list v svojem dvanajstem letu krepko izpolnjeval visoke svoje naloge.

Ljubljana, na praznik sv. Stanislava Kostka 11. 1916.

Skrb za želodec in državno-pravne težave.

Pogajanja z baronom Beckom glede vodstva novega prehranitvenega urada so se razbila ob težavah ustavnopravnega značaja. Bar. Beck je bil namreč te misli, da bi morala obsegati nova organizacija nele avstrijsko polovico, nego tudi čez njene meje in zaobseči Ogrsko in Nemčijo, tako, da bi vsi zavezniki dobivali iste porcije. Organizacija naj bi bila za zvezne države enotno urejena in zato bi bilo nujno potrebno osrednje vodstvo za vse zvezne države. Preskrbovala bi civilno prebivalstvo in vojsko. Ker se taka misel ni dala uresničiti iz političnih in ustavopravnih razlogov, se razpravlja zdaj v tej smeri, da se za prehrano ustvari posebno ministrstvo.

O tem vprašanju beremo v »Frankfurter Zeitung« 11. nov.: »Utemeljevanje, s katerim je baron Beck odklonil vodstvo v prehranitvenem uradu, vpliva skoroda konsternirajoče. Ne moremo umeti, kako morejo v trenutku sedanjih in še bolj prihodnjih težav onemogočiti enotno vodstvo podrejena vprašanja o kompetenci posameznih ministrskih uradov.« »Arbeiter Zeitung«, ki žal edina odločno in stvarno zastopa stališče javnosti, viharno zahteva, da se vpelje diktatorično pooblastilo za prehranitveni urad; najrajši bi videla na čelu — generala. List piše, da bi bilo pač najboljšje poskrbljeno za prehrano, ako bi se postavil kak južnonemški general, ker je prehranitev enako skupna potreba kakor skupna obramba in ker bi se tem potom izognili nesoglasju med Ogrsko in Avstrijo.«

Kako je z vprašanjem o prehranitvenem uradu, vemo od 14. t. m. iz cesarskega pisma ministrskemu predsedniku dr. Koerberju, da naj on uredi za čas vojske enoten urad, ki naj dobi vso potrebno moč za svoje ukrepe. Šestero osnovnih paragrafov tega novega urada je uradna »Wiener Zeitung« istega dne objavila. Urad bo neposredno odvisen od ministrskega predsednika dr. Koerberja, ki je tako edini od-

govoren za poslovanje prehranitvenega urada.

Tako je zdaj rešeno formalno vprašanje, kako bo pa še stvarno — prehrana — to pa pokaže bodočnost. Žal samo, da ne moremo dobiti za celokupno monarhijo skupnega prehranitvenega urada, ker tudi nam bi teknile bele zemlje, kakor obiskovalcem kavarn v Budimpešti, smemo to vest verjeti časniskim poročilom zadnjih dni. —

Kako odkrito in z mirno gotovostjo razlaga »Tagespost« 14. t. m.: »Vedno, odkar obstoja v Avstriji nemško-nacionalna stranka, je bila srčna želja njenih pristašev, da naj bi se Galicija izločila iz ozke zveze z Avstrijo in dobila svojo samostojnost. Bilo je pač upravičeno in pravično, da se podeli največji kronovini lastno zakonodajno moč, toda bolj pa je živa potreba avstrijskih Nemcev, da se oproste moreče slovanske večine v parlamentu. Če se odstrani gališke, poljske in rusinske poslance popolnoma iz parlamenta ali se vsaj toliko zniža njihovo število, da preostane le mala delegacija, potem pade nemškemu poslancem v roke večina v odločitvenih vprašanjih uprave, pravosodja in šolstva. Najmanj na ta tri polja se bo namreč raztezala avtonomija Galicije. Tako ne bodo mogli in ne bodo smeli gališki poslanci v parlamentu

soodločati o teh vprašanjih. V kakršni koli obliki naj se že uredi druge zadeve, to je gotovo in pribito, da ostane notranja uprava, pravosodstvo in šolstvo pravi bistveni delokrog bodoče nemške večine.

Navrh vsega pa še: Nemški državni jezik bo v bodoči **nemški** Avstriji naravno dobil svojo upravičeno veljavo.

Dejstvo pa ostane pribito: Ideal vsem pravične velike Avstrije živi samo pri manjšini, posebno pri nas Slovencih. In še drugo: Za l. 1867. je prišla 50letnica v spremembi osnovnega državnopravnega zakona. V Avstriji vlada torej 50letni razvojni zakon. Čez 50 let se morebiti le spomnijo, da je bila narodna avtonomija s pravično vzgojo manjšin — vendarle najpametnejša in najboljša, ter najpravičnejša razrešitev najtežjega problema cele monarhije. In tedaj šele se morebiti spomnijo, da so tudi Slovenci bili najkrvavejše boje za ljubo svojo zemljo v Avstriji — pred 50. leti.

Aprovizacija na Javorniku, Savi in Jesenicah.

Povodom revizije izvedenih v skupinah J. S. Z. na Savi in na Javorniku poročata odbornika osrednjega odbora, ki sta izvedla revizijo:

Aprovizacijo za tovarniško delavstvo ima v rokah tovarna. Ta preskrbuje z živili poleg delavcev tudi vdove bivših tovarniških delavcev, žene delavcev, ki so v vojni in upokojence. Za živila je še precej dobro preskrbljeno. Najbolj manjka masti. Moke dobi delavec na mesec 9 kg, oseba, ki ne dela 6 kg. Sladkorja dobe poleg mno-

žine, ki gre delavcu na delavsko karto ($1\frac{1}{4}$ kg) oni, ki delajo ponoči $\frac{1}{2}$ kg več. Masti se je dobilo na karte 120 gr tedensko na osebo, v zadnjem času pa samo polovico od tega, to je 60 gr. Otroci od 3. do 14. leta dobe polovico manj. Kave se dobi dosti. Pač pa žele delavci več žitne kave, ker je prava kava premočna in ker primanjkuje mleka. Glede masti je treba še pripomniti, da so se zadnji čas izdajale karte za mast prepozno, ko so bile že pretečene in masti ni bilo mogoče več dobiti.

Krompirja, poglavitnega delavskega živila, je dosedaj tudi zelo manjkalo. Družine, ki so ga naročile po 500 do 1000 kg, so ga dobile samo 25 kg. A obeta se, da se bo v tem oziru stvar izboljšala, ker je sedaj naročila tovarna 17 vagonov krompirja, od katerega so že prišli 4 vagoni in jeseniška občinska aprovizacija en vagon. Za konsum je nakazanega od glavarstva 8 vagonov. Te množine bi zadostovale, ker je proračunjeno, da ako se ga računa pol kg za osebo na dan skozi 8 mesecev, bi se ga porabilo 22 vagonov. Teh 22 vagonov bi potreboval sam konsum za svoje člane za dobo 8 mesecev.

Poleg tovarniške delavske aprovizacije deluje od spomladi letos že gori omenjena jeseniška občinska aprovizacija, ki skrbi za one, ki ne delajo v tovarnah. Na čelu tej stojita trgovec Čufer in g. župnik. Tovarniško vodstvo se trudi, da bi preskrbelo delavstvo zadostno z živili, vendar obstoje napake, ki se morajo odpraviti. Glavna napaka obstoji v tem, da se nahaja en sam magacin, kjer se dobi živež, in tu so samo tri prodajalke. Vsled tega morajo delavske žene čakati po več ur, da včasih morajo priti po več dni zaporedoma, predno dobe, kar žele kupiti. To napako je pa odpraviti prav lahko s tem, da se odpre več magazinov ali nastavi več prodajalk. Za neoženjene delavce in ruske ujetnike obstoji delavska kuhinja. Kupljeno se zaračuna pri plači.

Ko je govor o aprovizaciji, se ne sme pozabiti dveh konsumov: Prvega jeseniškega delavskega konsumnega

društva in podružnice ljubljanskega socialno demokratičnega konsuma. Prvi ima sedaj že 490 članov (1500 družinskih članov). Med vojsko se je zvišalo število članov čez 100.

Plače in doklade.

Plače so ravno take kakor so bile pred vojsko in se med vojsko še niso zvišale. Nižji delavci zaslužijo dnevno 2 K 80 v., druga vrsta 2 K 80 v. do 4 K, tretja 6 do 7 K, to so predelavci.

Sedaj imajo vojne doklade. Delavec, ki zasluži mesečno do 100 K, ima doklade 15 K, do 150 K 12 K in čez 150 kron pa 8 K doklade.

Poleg vojnih doklad so še draginjske doklade, kar pride po par kronic na mesec, ki pa ni natančno urejeno.

Z novembrom so stopile v veljavo doklade na otroke ali takozvane družinske doklade; te so sledeče: Delavec, ki zasluži mesečno do 150 K dobi za vsakega otroka 12 K, do 200 K 9 K, do 225 K 6 K, do 250 K pa 3 K.

Plače in doklade se izplačujejo delavcem za 14 dni nazaj. Kljub tem raznim dokladam se pa delavci le z največjo težavo bore proti sedanji draginji. Tudi niso zadovoljni z vsemi temi dokladami, ampak žele izboljšanje plač. Doklade so samo začasne in vodstvo tovarne si je pridržalo pravico, da jih zopet vzame, kadar se njemu poljubi. Tudi se utrgujejo za najmanjši pregrešek. Če to ni dovolj, se delavca še zapre. Delavstvo hoče temeljnega in stalnega izboljšanja plač.

Kako živi delavstvo v Kropi.

Marsikdo si misli, da se pri nas v Kropi razmere niso Bog ve kaj izpremenile. Splošno je znano, da delavstvo še v mirnem času ni imelo drugega cel teden, kakor koruzne žgance in močnik, le za nedeljo je bil kak košček mesa, in še ta ne pri vsaki družini. Trpljenje našega dela je tudi znano vsakemu, ki je le kdaj videl, kako se dela in kakšne delavnice da imamo. Delavnega časa pri nas ne poznamo. Zjutraj ko marsi-

Skopuh.

H. Conscience.

Mladi kmet je dvignil glavo in jo neverjetno gledal; a ustnice so se mu smehljale.

»Da, ljubi Bart,« je ponovilo dekle, »zdaj sem ravno tako revna, kakor ti!«

»Revna, kakor jaz?« zakliče fant razposajeno vesel, »revna kakor moja mati in moja sestra? O Bog, kako sem srečen! Dobro, naj obdrže zlobni ljudje svoj denar, Cecilija; bogastvo tebi, Cecilija, bom sam preskrbel! Zaklade prijateljstva, naklonjenosti in ljubezni. Pridi, o pridi!«

Segel je zopet dekletu v roko in jo hotel potegniti seboj, a žalostno mu je rekla:

»Ne Bart, to-le ne more biti!«

»A za Boga, zakaj li ne?«

Rdečica sramu zalije dekletovo li-

ce; s pobešenim pogledom je vprašalo:

»Ti li ni vdova zidarja Jana včeraj popoldne ničesar povedala?«

»Kaj?« zakliče Bart, »govorila je torej resnico? Moja duša tega ni mogla umeti; nisem veroval.«

»Kaj bi si ljudje mislili, Bart? Kaj ne, ti sam veš, da to ne gre?«

»Ti, Cecilija, torej greš res v mesto in nas zapustiš? Nova žalost te bo morebiti čakala. Radi ljudi hočeš morebiti umreti žalosti in trpeti, da bo oblolela moja mati?«

Čakal je, da mu odgovori, a dekle, ki je strmelo na tla, je molčalo.

Bart je na to nadaljeval:

Čakal je, da bi mu dekle odgovorilo, a dekle je molčalo.

Bart ji govori dalje:

»O, Cecilija, pri nas ostani! Živela boš pri moji materi; čuvala te bo; spoštoval te bom in ljubil in častil kot

mojega dobrega angela variha. Od rane jutra do poznega večera bom delal; ničesar ne bo manjkalo, da bova srečna. Iznebila se boš tvoje žalosti; močna postaneš in cvetela boš; naši hiši boš prinesla blagoslov. Pridi, o pridi, postani sestra moje sestre in otrok moje matere!«

S sklenjenimi rokami stoji pred njo proseč in pričakujoč, kaj mu bo odgovorila. Dekle se obotavlja.

»O, Cecilija,« zakliče Bart, »govori! Pomisli, da je nekdo nad ljudmi v nebesih, ki ve, če se dela dobro ali slabo na zemlji.«

Posebne vrste smeh se pojavlja na dekletovem obrazu; hitrejšje diha in čuje, da ji bije glasnejše srce, kakor tistemu, ki se bo za nekaj važnega odločil.

»Torej?« vpraša Bart.

»Dobro,« mu odgovori Cecilija, »tvoja mati bodi v bodoče tudi moja.

kateri delavec še sanja v postelji, smo mi že premočeni od potu, ker moramo pri nas že trdo delati. V dokaz naj bo, da so možje pri 50. letih ob vse moči, in da nam po večini odpove desna roka, temu je gotovo vzrok preprih naših delavnic in pa »dobra« hrana. Ko se je pred leti ustanovila »Žebljarska zadruga« se je naš položaj v toliko izpremenil, da vidimo vsaj, ko delamo štirinajst dni, zasluženi denar, da si kupujemo živila, kjer hočemo. Poprej si moral pri svojem gospodarju vse kupovati, ali kakor pravimo pri nas »ven jemati«. To »j e m a n j e« je bilo silno drago. Cene živil so bile tako visoke, da delavcu za starost ni ostalo drugega kakor beraška palica, gospodu pa, pri katerem si delal in si »ven jemal«, pa da je postal milijonar. Taka je pot našega življenja. Kaj pa sedaj v vojnem času? Mi ne prosimo mesa, za nas mesnih dni še v mirnih časih ni bilo, jajc, testenin itd., itd. Dajte nam zadosti koruzne moke, krompirja in zabele, mleka pa za naše male otroke. Kruha že tako ne poznamo, kati zadnji čas smo bili brez koruzne moke. Krompir smo morali iskati od vasi do vasi, da smo za silo nasitili sebe in naše nedolžne otroke. Županu moramo priznati na tem mestu, da se veliko trudi in »puca« kljuge povsod, samo da bi nam izboljšal bedni naš položaj. Saj čuti sam kot oče, kako težko je gledati šest lačnih otrok. Sedaj je dobila občina nekaj koruze, 28 kil na osebo, otroci do dveh let samo polovico. A žalibog, da nismo bili vsi tako srečni. Ako nisi imel denarja, nisi bil deležen te sreče. Družina z osmimi člani je morala odšteti čez 100 kron. To je pa za revnega delavca veliko premoženje, ki ga ne zmore vsak in ki ga pri bornih naših plačah nisi zmogel še v miru, kaj še v sedanji draginji. Tako je ostalo več družin brez koruze. Mast je tudi prišla potom zadruga, za vsako osebo 1 kilogram mesečno. Tudi cena je v sedanji draginji zmerna, čista mast 12 K, špeh v kosih pa 10 K. Pravijo, da bo zadruga doplačala kar je več plačala za njo. Mi

smo hvaležni vodstvu. Samo to prosimo, naj upošteva sledeče: Ker bo morala večina članov čakati štirinajst dni, da si jo zasluži, dobiš jo namreč le za gotov denar, ker nam plačujete za nazaj, torej inate naš zaslužek prej v rokah kot mi. Ima pa tudi vsak član delež za 100 K. Nam pa ne zaupate kilogram masti, četudi se Vam ni bati, da bi Vas kdo za par kil masti oškodoval. Saj več družin že več tednov ni jedlo zabeljene jedi, tako da je delavstvo in njih družine do mozga izžeto. Kaka bolezen in izčiščena bo v prvi vrsti Kropa bednih belih trpinov. Z veseljem smo pozdravili, kadar smo čitali, da se je ta ali ona tvrdka spomnila svojih uslužbencev, in da je naložila nekaj tisočakov za preskrbo svojih uslužbencev v starosti. Kaj ko bi naša zadruga tudi nam preskrbela kaj takega, bi ne bilo potrebno na starost poprijeti za beraško palico. Splošno bi pa tudi popolnoma nič ne škodilo, če bi se v Kropi plače delavstvu nekoliko zvišale. V tej strašni draginji se morajo tudi plače prilagodovati razmeram. Večkrat smo brali, da železna industrija zdaj dela izvrstne kupčije, gotovo jih dela tudi Kropa; nekaj tega dobička naj bi bili delavci že tudi zdaj deležni.

Stanovati hočem pri nji, kakor da bi bila njen otrok.«

Fant je veselo zakričal. Z rokami je zakril oči, iz katerih so mu drle po lico solze veselja.

Dekle ga je umelo in ga je pričelo tolažiti.

»O,« ji je odgovoril in se smehljal v solzah, »veselje je lahko tudi bolešno! Čutim, da ravno tako kot žalost lahko srce ubije in zmeša pamet! A zbral sem se. Cecilija, odidiva!«

Odšla sta po drugi stezi. Bart se je popolnoma izpremenil. Pokonci je nosil glavo, veselo je gledal okoli. Lica so mu žarela, oči se mu lesketajo, živahno se mu kretajo roke in noge. Veselo in živahno govori:

»Poglej, Cecilija, kako je življenje lepo! Kakor prej bom zopet pridno obdeloval polje in sekal bom butare; ti boš šivala, kot prej; Vana bo delala na dvorišču in opravljala kravo; naša mati bo pri tebi gospodarila. Kdor bo

kaj zaslužil, vse se bo zbralo in prihranili bomo. Še eno kravo bomo kupili; več polja bomo najeli. In kdo ve, če ne bomo pozneje morali najeti še dekle. Kapeličen dvor bo še tako lep, Bog ga bo tako blagoslovil, da na grdi Samostanski dvor ne boš niti mislila.«

»Bart, kako lepo govoriš,« je šepetalo dekle veselo presenečeno. »V nebesih na zemlji bomo živeli.«

»Tako bo,« je nadaljeval veseli fant. »Z lepimi cveticami bom naš vrt nasadil; povsod bom obesil ptičje kletke! Vse naj prepeva, se raduje in veseli. Nove pesmi in bajke se hočem naučiti; večno bom plesal in skakal... na kolenih se bom zahvaljeval Bogu, ker je dopustil, da si prišla k nam. Ljuba Cecilija, kako lepo bo to življenje! Poglej, tam stoji moja mati z Vano pri vodnjaku!«

»Popustil je na to dekle in je teklen naprej, hitro kot ptica. A če je tudi z

vso silo tekel, je le še zaklical čez polje: »Mati! Vana!«

Mati se je začudena obrnila, ko je čula sinov glas in videla, kako da dirja. Ni imela časa, da bi bila kaj rekla, ker pridirjal je že ves upehan na dvorišče in klical:

»Mati, ljuba mati; sestra Vana; ozdravel sem. Smejajti se, veseliti se: Cecilija je prišla! K nam bo prišla; ker izpodili so jo; ravno tako revna je, kot mi; njen stric jo je namreč razdedil. Pri nas bo stanovala; tvoj otrok bo, mati. Viš, tam je; oddaleč se ti že smeja. Nikar več ne joči: saj sem zopet močan in vesel.«

Mati ga je veselo gledala. Bala se je že, da se mu blede, a kmalu je vedla, da je tako vesel; tudi Cecilija je že prihajala.

Hitro sta si stisnili roko in se objeli in poljubili.

(Dalje.)

Glasovi časopisja.

»Slovenec z dne 9. novembra 1916 piše: **Na naslov Slovencev.** »Tiroler Soldatenzeitung« in po nji »Grazer Tagblatt« in »Tagespost« prinašajo napad na Slovence in na »Slovenca« pod naslovom »Der slowenische Irredentismus«. Na članek sam bomo poizkušali obširneje odgovoriti, ko bo izšel še napovedani drugi del. Poudarjamo samo: **Junaštvo Slovencev je bilo že večkrat izpričano od vojnega vodstva. Vsi naši junaški slovenski polki so bili tekom vojske že večkrat izrecno in na prvem mestu pohvaljeni. Nihče ne more očitati Slovencem, da niso izpolnili na bojišču svoje dolžnosti do skupne domovine. Neomajana zvestoba Slovencev do cesarja in Avstrije do smrti. To so dejstva in ne besede, in ta dejstva so naš »slovenski irredentizem«.**

strokovna društva, in Resel je tudi naglašal, kako naj socialna demokracija agituje med kmeti. Značilne so te-le njegove besede: »Če rečem kmetu ali brezbrizniku takoj: Jaz hočem sociališko družbo, me ven vrže. Če mu pa pravim: Mi zahtevamo to in to, začne misliti in naposled pride na pot, po kateri hočemo hoditi.«

Hainfeldski shod je rodil enotno avstrijsko socialno demokratsko stranko. Ob tej priliki se je tudi sklenilo, da bodo odslej redno zborovali sociališki shodi. Stranka je imela tedaj 104 društva s 15.498 udi.

Drugi shod je bil dne 28. do 30. rožnika l. 1891. na Dunaju. Agitacijo zanj je vodil zopet dr. Adler. Poziv k udeležbi so prinesli ti-le časopisi: Nemški »Arbeiterstimme« in »Volksfreund« v Brnu, »Arbeiterwille« v Gradcu, »Arbeiterzeitung« in »Volkspresse« na Dunaju, »Freigeist« v Reichenburgu; slovanski »Heslo«, »Hlas lidu«, »Ravnost«, »Socialny demokrat«, »Dělnické listy« (češki), »Robotnik«, »Praca« (poljski) in »Zora« iz Trsta (slovenski). Dr. Adler je zlasti zadnji list posebej omenjal, da »s posebnim zadovoljstvom povdarja, da izhaja tudi list v slovenskem jeziku.«

Politiški listi socialno-demokratskega mišljenja so šteli tedaj 55.750 naročnikov; društev je bilo 209 s 47.160 udi.

Strokovnih listov je bilo že 13 s 33.000 naročniki, med tem, ko so ob Hainfeldskem shodu izhajali le trije s 6100 naročniki. Samo Čehi, ki so začeli s 600 naročniki, so si pridobili v tej kratki dobi 6 takih časnikov in zanje 11.400 naročnikov. Izdajali so tudi dva šaljiva lista.

Leta 1890. se je pri pariškem socialističnem shodu sklenilo, naj delavci po celem svetu praznujejo prvi dan velikega travna. Dunajski shod l. 1891. je sprejel to misel, in tedaj se je pričelo tudi po naši državi praznovanje tega socialno-demokratskega praznika.

V imenu slovenskih sodrugov je poročal Zadnik, ki je povdarjal, da je agitacija po naših krajih živela ob podpori stranke. Kljub nji je »Zora« izhajala le malo časa. Pri tem shodu se je jasno pokazalo, da se vse avstrijsko socialno-demokratsko gibanje naslanja na Adlerjevo »Arbeiterzeitung«. Sklenilo se je snovati politična društva za posamezne dežele, oziroma večje kraje. Vsa agitacija naj bi se skupljala v uredništvih strankarskih listov. Soderugi naj plačujejo tedenske doneske v agitacijske namene, ki naj se pošiljajo uredništvu socialističnega lista v njihovem okraju. Polovico teh doneskov naj se v splošne strankarske namene izročja »Arbeiterzeitung«, za češke sodruge pa »Ravnost«.

Tretji shod je zboroval od 5. do 9. rožnika l. 1892. zopet na Dunaju. Iznova se je govorilo o slovenskem listu. Graški Resel je povdarjal, da mnogo graških delavcev ne umeje nemškega jezika in bi bil zato nujno potreben slovenski list. Izdaja naj se v soglasju kranjskih in graških sodrugov.

Delavsko gibanje od leta 1879.

Komaj se je strah pred anarhizmom nekoliko polegel, pa so se socialni demokratje brž pokazali na dan. Pri nas je zdravnik židovskega rodu dr. Adler navel vse sile, da bi ustanovil enotno stranko. V rokah je imel dunajsko »Arbeiterzeitung«; v nji je vse potrebno pripravljajal za skupen shod. Tudi drugi socialističski listi so se prijeli te misli, in po Adlerjevi zaslugi se je sešel dne 30. in 31. grudna l. 1888. in dne 1. prosinca l. 1889. prvi shod avstrijske socialne demokracije.

Shodu je predsedoval Popp, ki je naravnost izjavil, da je avstrijska socialna demokracija popolnoma razbita. Pri shodu so bili poleg Nemcev zastopani tudi Poljaki, Čehi in Slovenci (Zadnik). Izmed mest, kjer prebiva naš narod, so bila zastopana Ljubljana, Celovec, Maribor in Beljak.

Sklenil se je skupni program popolnoma v Marxovem smislu na temelju zgodovinskega materializma, ki se bistveno nič ne loči od erfurškega. Dosegla se je edinost. Le Rissmann iz Gradca je nasprotoval, češ, da program ne govori, kakšna bo prihodnja družba. Možu se je že poznal vpliv anarhiških idej. Pri shodih so priporočali

Glede na organizacijo so se določila le-ta načela:

a) Noben sodrug ne sme pripadati nobeni grajski politični stranki.

b) V posameznih krajih si izbere sodrugi in sodruginje zaupnike. Zaupniki enega okraja določijo zastopnike za deželno organizacijo. Ta si izbere agitacijski odbor in skrbi, da okrajne organizacije pošiljajo redne prispevke za agitacijo.

c) Vsake dve leti ima stranka svoj shod. Vsak kraj, oziroma okraj določa zastopnike zanj.

č) Shod voli 9 oseb v zastopstvo stranke in 5 v nadziralni odbor.

d) Deželne organizacije, oziroma strankarski shodi določajo strankarske liste.

Pokazalo se je pri tej priliki, da je nekaj socialnih demokratov nezadovoljno z dotedanjo taktiko. Zlasti Grosse, Dolejši in Neuman so se upirali, da bi se volil kak zastop stranke, in so se branili vsakega vodstva. Zastopali so tudi mnenje, da je politična organizacija malo vredna in da je namesto nje potrebna načelna, revolucionarna agitacija. Marx pravi, da se dá rešiti socialno vprašanje samo nasilno. Vi ga hočete rešiti samo v državni zbornici, tako je zaklical Neuman in izjavil, da se »neodvisni socialisti« ne bodo podvrgli vodstvu.

Zanimiva je bila tudi razprava o religiji. Wutschel, ki je bil izvoljen v zastopstvo stranke, je dejal: »Stara stvar, o kateri se mnogo prepiramo, je izjava, da je religija zasebna stvar. S tem nastajajo socialno demokratske pokveke, ki hočejo sedaj družbo podreti in se eno uro pozneje udeležijo verskega obreda. V 12. okraju je bil antisemitski shod; tu je pater Latschka zaklical navzočim sodrugom izzivaje: »Ali ste sovražniki religije?« Mnogi so odgovorili: Ne, a rekli naj bi bili, da so. Sodrugi so napravili napako, ker ne stoji v programu nič o brezverstvu. V možganih se mora razsvetliti. To se pa ne zgodi, če pravimo: Religija je zasebna stvar. Poreče mi kdo: Če se izpremene gospodarske razmere, pade religija. Drugi pravijo: Če tudi to sprejmemo v program, ne moremo braniti, da bi se sodrugi ne udeleževali verskih dejanj. Ta ugovora pa ne veljata. Zato predlagam, naj se v programu namestu stavka: Izjava, da je religija zasebna stvar, sprejme: Namestilo vseh pozitivnih religij s splošno človeško religijo.«

Adelhajda Dvořak je dejala o tem predmetu:

»Z ozirom na vprašanje o religiji Vas moram opozarjati, da tiče žene agitatorskih sodrugov še prav čisto zelo globoko v verskih vražah. Te bi morali moški sodrugi razjasniti. Če bi pa rekli, da socialna demokracija sovraži religijo, bi imeli še mnogo večji boj. Čudno je, da je mnogo žensk, ki so zveste sodružice, dobre socialne demokratice, pa popolnoma še stojijo v religiji in pravijo: Svoje vere si ne damo vzeti. Te sodružice se morajo pač razsvetliti. V programu je pa najbolje, če ostane: Religija nam je zasebna stvar.

Wutschelov predlog se je zavrgel; brez dvojbe le iz taktičnih razlogov.

Četrti shod je bil dne 25. do 31. sušca leta 1894. tudi na Dunaju. Sklicalo ga je prejšnje leto izvoljeno zastopstvo stranke, o katerem je bilo tedaj tehle 8 udov: dr. V. Adler, dr. V. Ellenbogen, R. Novsk, J. Popp, A. Pressel, J. Neumann, A. Schrammel in L. Wutschel.

Kranjske socialne demokratice je zastopal A. Grablovič iz Ljubljane, tržaške slovenske sodruge pa L. Zadnik.

Časopisje se je tako-le razširilo:

Političnih listov v nemščini 19, izvodov 78.400, v češčini 8, izvodov pa 23.550; slovenski »Delavec« 1, izvodov 1000; strokovnih listov nemških 18, izvodov 48.280, čeških 11, izvodov 21.700.

Vrh tega sta izhajala še dva češka šaljiva lista »Žumbera« in »Rašpele« in nemški »Glühlichter«. Poljskih listov ni omenjenih v poročilu; samo v Lvovskem židovskem narečju izhajajočemu »Der Arbeiter« se je naklonila podpora. Laškega lista ni bilo nobenega; »Avanti« je izhajal le malo časa, njegov naslednik »Il proletario« pa še manj, ker je bilo izmed 8 številk 7 zaplenjenih.

Med Slovenci se je takole oživljala socialno-demokratska organizacijska načrta, ki se je bil sklenil pri tretjem shodu stranke.

Ustanovil se je »Delavec«, tiskal se v 1000 izvodih, a velik del se ga je dajalo zastopni. Pravovarstveno društvo za celo Kranjsko je štel 1100; političko društvo »Bodočnost« 46, železničarsko bralno društvo 150 udov. Vseh sodrugov na Kranjskem je bilo 1296.

V Trstu je ustanovil Zadnik »Delavski list«, ki je pa izhajal le malo časa.

Na Štajerskem je bila po večem socialno-demokratska organizacija v mariborskem agitacijskem okraju (za Maribor, Celje in Trbovlje), nekaj tudi v graškem in ljubenskem v Gradcu in v Ljubnem se je pridno razširjal »Delavec«. Na Koroškem so bili v beljaškem, velikovškem in prevaljskem organizacijskem okraju Slovenci v večjem številu med sodrugami.

Shod je enoglasno sklenil, da naj se list »Delavec« od stranke denarno podpira.

Peti shod je zboroval dne 5. do 11. malega travna l. 1896. v Pragi. Sklenil je, da se shodi stranke sklicujejo vsako leto. Zastopstvo stranke se je povečalo na 16 oseb. Poleg njega se je določilo še tako imenovano splošno zastopstvo. V to naj spadajo izvrševalni odbori nemške, češke in poljske organizacije; zastopani naj bodo tudi laški in južnoslovanski sodrugi. Posebno se je priporočilo snovanje strokovnih društev.

Od začetka meseca sušca l. 1894. do konca svečana l. 1896. se je nabralo za agitacijo 9657 gld. 92 kr.

Na Kranjskem je bilo število socialno-demokratskih organizacij ob času 5. shoda:

Politično društvo »Bodočnost« 40 udov, društvo kranjskih tiskarjev 85 udov, splošno pravovarstveno društvo 1200 udov, strokovna društva: promet-

nih služabnikov l. 357, II. 125, pekov 40, kovinskih delavcev 56, mizarjev in tapetnikov 120, krojačev in krznarjev 27 udov.

V Trstu je izhajal laški list »Il lavoratore«. V poljsčini sta izhajala dva lista »Naprzód« in »Nowy Robotnik«. Že omenjeni židovski »Der Arbeiter« je izhajal v 600 izvodih.

Šesti shod je imela socialno-demokratska stranka dne 25. do 31. sušca leta 1897. zopet na Dunaju pod vplivom volitev v državni zbor, katerih so se delavci v peti skupini prvič udeležili. Socialni demokratice so bili sila hudi proti krščanskim socialcem in so sklenili, da se izda posebna knjižica proti njim in proti duhovnikom, katerim se je napovedal boj z vsemi sredstvi. Ne dvomimo, da je sad tega sklepa po Roku Drogeniku pod imenom »Božji namestniki v pravi podobi« predelani »Pfaflenspiegel«. Drogenikova knjiga je sicer zaplenjena, vendar se je v mnogih izvodih razširila med naše ljudstvo.

Glavni organizacijski sklepi tega shoda so:

Strankarski shod bodi vsake dve leti. Vsak volilni okraj ima pravico poslati dva zastopnika; če je več narodnosti organiziranih v njem, pa vsaka po dva.

Med nemškimi narodostmi sta se med tem zase laška in južnoslovanska (dne 27. in 28. vel. travna leta 1896. v Ljubljani). Zadnja tako-le:

Sedež organizacije je Ljubljana. Okrajne organizacije imajo te-le: a) za ljubljanski okraj, b) za južno Štajersko v Celju, c) za litijski okraj v Zagorju in č) za Notranjsko v Idriji.

Časopisa sta izhajala l. 1897. dva: »Delavec« po trikrat in »Svoboda« po enkrat na mesec; med volitvijo tudi »Zarja« v Ljubljani in »Luč« v Celju. »Delavec« in »Svoboda« sta se tiskala v 2000 izvodih. Brošuric je dotodaj izdala socialnodemokratska stranka: Roka Drogenika po nemškem predelani: »Kristus in socialna demokracija« in »Cerkvene pristojbine za Štajersko, Koroško in Kranjsko«, in E. Kristana: »Stari in novi kmečki prijatelji« in »Pozor! Socialni demokratice gredo.«

V poročilu beremo:

»Ustanoviti se mislijo političke organizacije v Novem mestu za Dolenjsko in v Trstu za Primorsko. — V najnovejšem času se je ukrenilo, da se ustanove nova, večinoma mešana strokovna društva, tako v Domžalah, Račeah, na Jesenicah itd. Tudi v Istri se množi zanimanje za socialno demokracijo. in v kratkem času smemo pričakovati ustanovitve organizacij.«

V splošne agitacijske namene se je nabralo od 5. do 6. shoda 30.467 gld. 46 kr. Zlasti za volitve so pomagali sodrugi iz inozemstva; tako je n. pr. nemški strankarsko zastopstvo darovalo 5878 gld. 75 kr.

Od 29. vel. travna do 1. rožnika leta 1898. je zborovala nemška socialna demokracija naše države v Lincu. Glavna točka temu zborovanju je bil razgovor o krščansko-socialnem gibanju v Avstriji o boju proti njemu. Že v poročil-

lu o strankarskem delovanju v prošlem letu stoje značilne besede: »Kakor rdeča nit se vleče skozi zadnje leto naš boj proti popom in njihovim težnjam, kako bi ljudstvo otrpili. Komaj je bilo trenutje miru o boju proti vladi, pa smo morali na bojišče, da branimo najdragocenejše ljudsko premoženje, šolo, in nekoliko modernejše misleče učitelje. Popom na strani se zvesti bojujejo takozvana krščansko-social. stranka, sovražnica vsake pameti, nasprotnica vsakega napredka.

Razprava sama je bila popolnoma v duhu teh besed; ravno tako sklenjena resolucija.

Iz navedenega poročila je tudi razvidno, da je socialno-demokratska stranka med Nemci sila narastla. Ob linškem shodu je imela 21 političnih listov, ki so izhajali v krog 125.000 izvodih.

Preostaje nam še 6. skupni socialno-demokratski shod v Brnu 24. do 29. kimovca l. 1899.

Oglejmo si socialistiške organizacije po vrsti.

A. Čehi imajo 19 političnih, 15 strokovnih in 5 drugih listov, skupaj 39 listov s celoletno 8,287.800 izvodi. Leta 1893. je izšlo 24 listov v 1,706.200 izvodi. Njihov dnevnik izhaja v 7500 izvodi.

Društev imajo 57 političnih, 328 strokovnih, 356 izobraževalnih in 105 drugih skupaj 846 s 48.683 udi.

B. Nemci imajo 33 političnih in 23 strokovnih listov, skupaj 56 listov.

Vrh tega izhajajo še trije brez dovoljenja stranke.

Shodov je imela stranka 13.027 od 1. vel. travna l. 1898. do 31. sušca leta 1899. Samo delavke so imele 127 ljudskih in 77 na povabljenih goste omenjenih shodov.

Društev imajo 175 političnih, 346 strokovnih, 204 izobraževalnih in 594 drugih, skupaj 1327 s 114.056 moškimi in 4807 ženskimi udi.

C. Poljaki imajo 2 politična lista »Naprzód (2500 izvodov) in »Rowność« (1700 izvodov), poleg njih še tri druge liste, v malih mestih v vzhodni Galiciji ima stranka mnogo pristašev med židovskim proletariatom.

(Dalje.)

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Glas iz občinstva o mestni aprovizaciji.

Te dni so se razdeljevale zopet krušne izkaznice. Vsled nove uredbe smo upali, da bodo nehale vedno rastoče pritožbe, kar se pa žal ni uresničilo. Pri nekaterih komisijah so se namreč oddajale popolnoma zmešane številke, ne pa, kakor bi bilo edino umevno, zapovrstoma. Vsled tega bo prišlo sedaj do take zmede, da mora ena stranka iti po moko na vsako karto k drugemu trgovcu. Poleg tega se mora hoditi po moko drugam, po kruh pa zopet drugam.

Osmi okraj, iz katerega smo dobili to pritožbo, je zelo obširen. Iz enega konca tega okraja do drugega je skoro pol ure. Številke so pa tako neurejene, da mora hoditi posameznik prav iz enega konca v drugi konec in obratno.

Gotove številke so se oddelile tudi posameznim prodajalnam raznih konzumnih zadrug, pa namesto, da bi se dotične številke oddajale le članom teh zadrug, se jih je pa oddalo nečlanom, člane konzumov, ki so zahtevali dotične številke, se je pa z vpitjem odganjalo, češ, da se ne bodo številke izbirale. Ne vemo, ali se je ravno za to komisijo izdalo kako posebno navodilo, ali je ta komisija samovoljno postopala. Saj mestna aprovizacija mora biti vendar podučena, da smejo po zakonu konzumna društva poslovati le s člani.

Po našem mnenju se da napraviti red le na ta način, da dobi vsaka stranka nakaznico na onega v pošte vzetega trgovca, katerega si sama izbere. Ali se ne jezi opravičeno stranka, ki ima mogoče v hiši ali pa v neposredni bližini trgovino, v kateri kupuje svoje potreščine, po moko in kruh mora pa hoditi na drug konec mesta in poleg tega še z vsako karto k drugemu trgovcu.

Merodajne činitelje prosimo, naj se končno vendar napravi red, ker se s takim postopanjem in s takim neredom le občinstvo nepotrebno razburja.

Glas delavke tobačne tovarne na deželi. Ker sem članica »Avstr. kršč. tobačne delavske zveze«, naj rečem nekaj besedi. Ker sem naročnica »Slovenca«, berem tudi dosti poročil. Kot glas upijočega Vas vprašam, zakaj vendar v naši občini ni nič moke. V mestu imajo krušne in močne karte; imajo vojno prodajalno, imajo za revnejše tudi ceno prodajalno, le revna »cigararica« na deželi ničesar nima. Da, prav nič! Ako dobi v teku 4, reci štirih tednov 1 kilo moke in to za družino 8 oseb, torej to še za praške ni; ako bi zdravnik ji naročil, kako naj otrokom sok kuha, ker edino sok je steber kranjske dežele. Res je tudi, da so zdaj otroci posebno revnim delavkam veliko nadlogo, ker ni kruha, saj iz malega zraste tudi kaj. Torej Vas vprašam, ali se res ne da temu nič pomagati, ker je v tem slučaju glede preskrbe z živili boljše urejeno. V naši občini ni kruha ni moke, ne zabele, jaz tudi lačna delati ne morem in ker je zjutraj krompir in zelje, opoldne zelje s krompirjem in zvečer isto, o tem naj vsak sam sodi. — Naši dopisniki priporočamo, naj se prej ko more zglašijo pri uredniku našega lista, da se bodo razmere v njeni občini temeljito preiskale, ker le tako je od pomoč mogoča. Op. ured.

Listnica uredništva. Dopisniku iz Dobrunj. Glede na Vaš dopis, ki ni podpisan, prosimo, zglašite se ob priliki čim preje, tim bolje, v pisarni Jugoslovanske Strokovne Zveze, Ljudski Dom (Staro strelišče) na desno. Pisarna uraduje vsak delavnik zvečer do 7. ure. Ko greste iz tvornice, se tam zglašite, ker je naše uredništvo napravilo pisarno, naj uvede vse potrebne korake, da

se tudi odpomore Vašim pritožbam. Nam se je poročalo iz občine Devica Marija v Polju, da so aprovizijske razmere v dobrunjski občini v primeri z razmerami pri Devici Mariji v Polju, vzorne. Vi pišete, da ste že 7 tednov brez vsake moke, če je temu tako, in vzroka nimamo, da o tem dvomimo, se morajo tudi v dobrunjski občini pridobiti delavstvu tiste pravice, ki mu gre, seveda po postavni poti. Da pa moremo kaj ukreniti, je seveda potrebno, da tudi delavstvo samo sodeluje in da naznani tistim, ki smo prostovoljno prevzeli dolžnost, da združujemo in pomagamo krščansko-socialnemu slovenskemu delavstvu. Uredništvo našega lista in naša strokovna organizacija seveda nista vsegavedni; pomagati moreta le, če sta o vsem obveščeni, kar se godi med delavstvom da mu more pomagati. Na svidenje; prej pa še poizvedite vse podrobnosti, kako so urejene aprovizijske razmere v Vaši občini, da bomo o vsem natančno poučeni. Posvetujte se in poprašajte tudi Vaše sodelavce in sodelavke, da bomo dobili splošno pregledno sliko o celi zadevi. Ker Vaše pero gladko teče, je najboljša, da še prej vse spišete, kar Vas teži, pa bomo šli povrsti vse skozi. Škoda, ker se niste podpisali, bi se Vam bila lahko hitreje pomagalo, ko zdaj, ker predno boste dobili časopis v roko, bo le preteklo nekaj časa. V takih zadevah se pa mora delati pametno, temeljito, postavno in kolikor mogoče hitro.

F. H. pri Š. Bomo vselej radi objavili, samo to Vas prosimo, oglasite se prej ko morete osebno pri našem uredniku, ki bi se rad z Vami razgovoril o nekaterih važnih stvareh, da bo tudi mogoče pomagati in ker se osebno marsikaj lažje zgovori kot pisмено. Pozdravljeni!

Drobiž.

— **Enokronski bankovci.** Z Dunaja poročajo: Pri avstro-ogrski banki bodo pospešili priprave za izdajo enokronskih bankovcev. Izšli bodo še pred božičem. Čuje se, da bodo pričeli kovati tudi nove srebrne krone, ki se bodo razlikovale od sedanjih. Ko izidejo te, bodo sedanje krone prišle iz prometa.

+ **Pogajanja avstrijskih in ogrskih ministrov.** Iz Budimpešte poročajo dunajski listi z dne 14. t. m.: Pri včerajšnjih pogajanjih avstrijskih in ogrskih ministrov je šlo predvsem za ureditev dobave masti in prešičev. Sklenili niso ničesar, ker se grof Tisza ni udeležil pogajanj.

+ **Pomožna akcija obrtnikom in trgovcem:** Dunaj, 15. novembra. (Kor. ur.) Zastopniki obrtnopospeševalnih zavodov in osrednjih obrtnih zadrug so zborovali včeraj o skupni vojni pomožni akciji trgovcem in obrtnikom, ki so bili po vojski prizadeti. Po zaključnem shodu se je podalo odposlanstvo h finančnemu ministru, ki je izjavil, da se bo vlada prilagodila glede na predlagane načrte o pomožni akciji željam obrtnega stanu z ozirom na razmere posameznih dežel.

+ Uvedba nemškega jezika pri trgovskih zbornicah. Opava, 14. nov. V današnji seji trgovskih in obrtnih zbornice je izjavil predsednik zbornice, član gosposke zbornice Henrik Janotta, da je izdal trgovski minister na predsedništvo opavske trgovske zbornice sledeči ukaz: Trgovsko ministrstvo je odločilo, da zaukaže trgovski in obrtni zbornici, da tu v bodočnosti pri vseh vlogah in poročilih na trgovsko ministrstvo in druge avstrijske centralne urade kakor tudi na c. in kr. skupna ministrstva uporablja nemški jezik kot službeni jezik teh centralnih uradov. Enak odlok je izdan na trgovske zbornice v Pragi, Plznu, Budjevicah, Krakovu, Lvovu, Brodiju (sedaj na Dunaju), Ljubljani, Zadru, Splitu, Dubrovniku kakor tudi vladnim komisarjem trgovskih zbornic Gorice (sedaj na Dunaju), Trstu, Rovinju (sedaj v Pazinu) in Roveretu.

Iz gospodinjskih krogov se nam piše: V nekaterih slovenskih listih uči slovenske gospodinje neki Božo Račič vojne kuhinje in nam daje spreminjvalne recepte za cel teden. Smo mu zelo hvaležne za ta pouk, toda bodi mu povedano, da kuhati že znamo vsa jedila, slaba in dobra in tudi spreminjati dnevne recepte. Gospod Božo mora biti vsekako v vojaški kuhinji, kajti marsikaka gospodinja še v mirnem času ni mogla kuhinje tako spreminjati, kakor jo on nasvetuje sedaj. Naj nam tudi pove, kako priti v tej dražinji in pomanjkanju do takega živeža, pa se bomo prav rade ravnale po njegovih nasvetih.

Ureditev prometa s čevlji. Posveti med zastopniki trgovskega ministrstva in čevljarske industrije so končani in bo v kratkem izšla tozadevna vladna odredba, ki bo natančno predpisala cene velikim in malim trgovcem s čevlji. Ker je usnja za podplate premalo, si bodo pomagali z lesenimi podplati.

— **Slamnate kite kot sredstvo proti mrazu za vojaštvo na fronti.** V zadnjem času je došlo tukajšnji deželni prisilni delavnici več darov izgotovljenih slamnatih kit, dočim je bilo podarjeno tukajšnji kaznilnici c. kr. deželnega sodišča več slame za izdelovanje kit. Politična oblastva so sedaj dobila nalog delati na to, da se vsa nadaljna tozadevna akcija omeji izključno na darove spletenih kit, ki se oddajajo c. in kr. vojaškemu oskrbovališču brez vsake odškodnine.

— **Zader brez vina.** Zadnje dni je prišlo v Zader zelo veliko agentov, ki so pokupili vse vino. Plačevali so hl po 250 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jože Gostinčar.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti štev. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg štev. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, lista in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

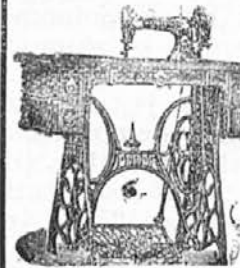
Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavravnio, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo trdko

Ignac Vok

specijalna trgovina šivalnih s'rojov in koles Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnikov priznana najboljša šivalna stroja v Evropi in to so PFAFF v veliki izbiri in zalogi. 10letna pisarna garancijaj Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Pridni posredovalci se iščejo